

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: EU; tekijänoikeus: Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle; Tavoitteena nykyaikainen, eurooppalaisempi tekijänoikeusjärjestelmä

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: EU; tekijänoikeus: Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle; Tavoitteena nykyaikainen, eurooppalaisempi tekijänoikeusjärjestelmä (E 1/2016 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- tekijänoikeusneuvos Viveca Still, opetus- ja kulttuuriministeriö
- neuvotteleva virkamies Liisa Huhtala, työ- ja elinkeinoministeriö
- tutkimusjohtaja Olli Pitkänen, IPR University Center
- hallituksen jäsen Ahto Apajalahti, Electronic Frontier Finland — Effi ry
- medialisensointipäällikkö Juhani Ala-Hannula, Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys GRAMEX r.y.
- toimitusjohtaja Valtteri Niiranen, Kopiosto r.y.
- toiminnanjohtaja Antti Kotilainen, Musiikkituottajat — IFPI Finland ry
- edunvalvontapäällikkö Riikka Railimo, Säveltäjain Tekijänoikeustoimisto Teosto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Keskuskauppakamari
- Neogames Finland ry
- Suomen Yrittäjät ry
- Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry

Valiokunnan lausunto TaVL 6/2016 vp

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Tiedonannossa kehitellään edelleen digitaalisten sisämarkkinoiden strategiassa suunniteltuja toimia, ja se sisältää niin lyhyemmän aikavälin toimenpidesuunnitelman kuin pitkän aikavälin vision, jonka mukaan komissio tähtää tekijänoikeuden täydelliseen yhdenmukaistamiseen EU:ssa.

Lyhyemmän aikavälin toimenpidesuunnitelmaan kuuluu neljä osa-aluetta; 1) sisältöjen parempi saatavuus koko EU:ssa, 2) tekijänoikeuden rajoitusten mukauttaminen digitaaliseen ja valtioiden rajat ylittävään ympäristöön, 3) toimivat tekijänoikeusmarkkinat, 4) tehokas ja tasapainoinen valvontajärjestelmä.

Valtioneuvoston kanta

Suomi tukee yleisellä tasolla komission pyrkimyksiä edistää sisältöjen rajat ylittävää saatavuutta sisämarkkinoilla.

Suomi suhtautuu myönteisesti tiedonantoon sisältyvien tekijänoikeuden poikkeuksia ja rajoituksia koskevien uudistusten tavoitteisiin.

Markkinoiden toimivuuden osalta Suomi painottaa, että EU:n tekijänoikeuspolitiikan tavoitteena tulee olla EU:n kilpailukyvyyn ja sisämarkkinoiden toimivuuden parantaminen ja tekijänoikeusmarkkinoiden kokonaisvolyymin kasvu niin oikeudenhaltijoiden ja sisältöteollisuuden kuin kuluttajien hyväksi.

Suomi tukee täytäntöönpanon kohdistamista taloudellisesti merkittäviin tekijänoikeuden rikkomuksiin.

Kannat on eritelty tarkemmin valtioneuvoston E-selvityksessä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleisiä näkökohtia. Käsillä oleva komission tiedonanto liittyy digitaalisia sisämarkkinoita koskevaan strategiaan sekä yleisempään sisämarkkinastrategiaan. Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kirjelmän mukaiseen Suomen kantaan, joka tukee komission pyrkimyksiä edistää tekijänoikeuksien suojaamien sisältöjen rajat ylittävää saatavuutta sisämarkkinoilla. Talousvaliokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että komissio pohtii tekijöitä, jotka liittyvät teosten verkkojakelun arvonmuodostukseen sekä oikeuksien ja vastuiden jakautumiseen toimijoiden välillä.

Digitaalisten markkinoiden kehittyminen on EU:n ja erityisesti Suomen kilpailukyvyyn kannalta ensiarvoisen tärkeää, ja tekijänoikeusjärjestelmän modernisoinnilla on puolestaan keskeinen merkitys tähän tavoitteeseen pyrittäessä. Komissio on tehnyt vastikään myös ehdotuksen kuluttajansuojan parantamisesta digitaalisten hyödykkeiden kaupassa, jota talousvaliokunta on käsitellyt aikaisemmassa lausunnossaan (TaVL 2/2016 vp — U 25/2015 vp).

Valiokunnan lausunto TaVL 6/2016 vp

Sisältöjen parempi saatavuus koko EU:n alueella. Kullakin kulttuuri- ja taidemuodolla on perinteisesti ollut oma jakelukanavansa, mutta digitaalisessa toimintaympäristössä musiikki, teksti, pelit ja elokuvat toimitetaan samaan laitteeseen. Yhteiseen jakelukanavaan siirtymisen seurauksena eri taide- ja kulttuurisektorien raja-aidat ovat liudentumassa, minkä vuoksi olisi tarkoituksenmukaista saada digitaalisille sisällöille nykyistä yhtenäisempi säädösviitekehys. Sovelletta- van säännösten ei tulisi riippua siitä, millaista teknologiaa hyödyntäen teos saatetaan yleisön käyttöön. Nykytilan ongelmana nähdään, että esimerkiksi tietokoneohjelman saa varmuuskopioi- da (Tekijänoikeuslaki 404/1961, 25 j §:n 2 mom), mutta muita teoksia ei saa. E-kirjojen sekä di- gitaalisen musiikin, elokuvien ja pelien varsinainen omistaminen ja luovuttaminen käytettynä toi- selle henkilölle on estetty erilaisilla suojauksilla rajoittaen siten teoksesta maksaneen tahon mah- dollisuuksia määrätä siitä. Lisäksi sisällöt ovat usein maarajoitusten vuoksi käytettävissä eri ta- voin eri maista; kansalaiset eivät voi käyttää maksamiaan palveluita toisessa EU-valtiossa oles- kellessaan. Monikerroksisista alueellisista lisensointijärjestelmistä johtuen muista valtioista pe- räisin olevaa materiaalia voi olla vaikea hyödyntää silloinkin, kun sekä tekijä että teoksen käyttäjä molemmat hyötyisivät yhteistyöstä. Myös esimerkiksi television ja radion toimilupajär- jestelmä ja jakeluverkot edelleen noudattavat maantieteellisiä rajoja, vaikka siihen ei olisi enää teknisiä perusteita.

Talousvaliokunta katsoo, että lainsäädäntöä tulee kehittää johdonmukaisesti eikä eri teoslajeja, teknologioita ja tilanteita koskevia erityissäännöksiä tule lisätä.

Tehokas ja tasapainoinen seuraamusjärjestelmä. Talousvaliokunta pitää kannatettavana komis- sion linjausta, jonka mukaan seuraamusjärjestelmän täytäntöönpano tulee kohdistaa taloudelli- sesti merkittäviin tekijänoikeuksien rikkomuksiin. Laittoman tarjonnan torjuminen tehokkaasti on edellytys markkinoiden kasvulle ja kehittymiselle. Yksinomaan laillisia palveluja kehittämäl- lä ja lisensointia edistämällä ei poisteta piratismia, koska laillisten palveluiden on hyvin vaikea kilpailla sellaisen toimijan kanssa, joka laiminlyö velvoitteensa. Komissio on ilmoittanut ottavan- sa käyttöön rahan liikkeen seurantaan perustuvia järjestelmiä; tulovirtoihin puuttuminen on nähty tehokkaana keinona lopettaa loukkaus. Nykyiselläänkin oikeudenhaltijoilla on oikeus saa- da tiedot sellaisesta liittymästä, josta tekijänoikeuksiensuojan kannalta merkittävässä määrin saa- tetaan yleisön saataviin suojattua aineistoa luvattomasti, mutta tämä oikeussuojakeino on jäänyt osittain teoreettiseksi, koska laittomien palvelujen ylläpitäjät laiminlyövät lähes poikkeuksetta velvollisuutensa ilmoittaa yhteystietonsa. Lisäksi operaattorit säilyttävät tiedot ainoastaan kuu- kauden ajan, mikä ei riitä näytön tallentamiseen, oikeudenhaltijoiden tunnistamiseen ja asian vi- reille saattamiseen markkinaoikeuteen. Yksityisyyden suoja ei saa muodostua esteeksi tekijän- oikeuksien täytäntöönpanolle. Talousvaliokunta yhtyy asiantuntijakuulemisessa esitettyyn näke- mykseen, jonka mukaan piratistmin vähentämiseksi tarvitaan tehokas ja tasapainoinen, rajat ylit- tävä siviilioikeudellinen valvontajärjestelmä.

Tekijänoikeuslainsäädännöllä ei tule rakentaa esteitä vaan pyrkiä edistämään suojatun materiaa- lin laillista käyttöä. Sisältöjen laillisen saatavuuden edistäminen on omiaan kasvattamaan tekijän- oikeusmarkkinoiden kokoa, mistä hyötyvät niin tekijänoikeuksien haltijat kuin käyttäjätkin. Ra- jojen poistaminen sisämarkkinoilta ei voi kuitenkaan tapahtua ainoastaan yhdellä oikeudenalalla, jos samalla rajat säilytetään toisella siihen vahvasti sidoksissa olevalla alalla.

Valiokunnan lausunto TaVL 6/2016 vp

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 3.3.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kaj Turunen ps
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Eero Lehti kok
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Martti Mölsä ps
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Joakim Strand r
jäsen Antero Vartia vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller